

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **S. T.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti ustanoveného zástupce žalobce: **Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.**, se sídlem Kovářská 939/4, Praha 9, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 2. 2017, č. j. 63 Az 2/2017 – 15,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 2. 2017, č. j. 63 Az 2/2017 – 15, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Správní žalobou ze dne 7. 2. 2017 brojí žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 1. 2017, č. j. OAM-2185/DS-PR-P13-2016, jímž bylo rozhodnuto o žalobcově žádosti o mezinárodní ochranu, podané dne 25. 11. 2016, tak, že tato žádost je nepřípustná dle § 10a odst. 1 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění, že řízení o žádosti se zastavuje podle § 25 písm. i) téhož zákona, a že státem příslušným k posouzení podané žádosti podle čl. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, je Slovenská republika.

Žalobcovo podání ze dne 7. 2. 2017, doručené Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) dne 8. 2. 2017, obsahovalo krom výše popsané žaloby mj. i návrh na ustanovení zástupce žalobci. Žalobce žádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, konkrétně Mgr. Jindřicha Lechovského, advokáta se sídlem Dušní 907, Praha 1 (aktuálně se

sídlem Sevastopolská 378/16, Praha 10 – pozn. NSS). Specifičnost svého návrhu odůvodnil žalobce tím, že uvedený advokát se věnuje cizineckému právu, pravidelně poskytuje právní služby cizincům v zařízeních pro zajištění cizinců a byl žalobci již dříve ustanoven k zastupování v řízení o žalobě ve věci uložení správního vyhoštění.

O žalobcovu návrhu na ustanovení zástupce rozhodl krajský soud shora označeným usnesením (dále jen „napadené usnesení“) tak, že výrokem I. ustanovil žalobci zástupcem Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z.s., se sídlem Kovářská 4, Praha 9. Výrokem II. napadeného usnesení pak krajský soud zamítl návrh žalobce na ustanovení Mgr. Jindřicha Lechovského jeho zástupcem. Konečně výrokem III. napadeného usnesení krajský soud vyzval žalobce, aby ve lhůtě 7 dnů od doručení tohoto usnesení doplnil svou žalobu o žalobní body, dále aby doplnil svůj návrh na přiznání odkladného účinku žalobě a aby navrhl výrok rozsudku.

V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud zejména uvedl, že žalobce splňuje podmínky dle § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), pro ustanovení zástupce. Z uvedeného ustanovení však neplyne právo účastníka soudního řízení na ustanovení konkrétního zástupce, neexistuje-li pro to rozumný důvod a zároveň není-li tento, zprvu se zdající, rozumný důvod zpochybněn okolnostmi daného případu. S odkazem na ustanovení § 35 odst. 5 s. ř. s. krajský soud dále uvedl, že „dle sdělení Ředitelství služby cizinecké policie ze dne 7. 2. 2016, založeného u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. Spr 593/2017 a Rozhodnutí o poskytnutí dotace č. 2/2016, které je přílohou tohoto sdělení, je ve všech zařízeních pro zajištění cizinců poskytována zajištěným cizincům bezplatná právní pomoc ze strany Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s., a to na základě projektu SIRIUS, registrační číslo AMIF/5/01, přičemž pro aktivity v rámci tohoto projektu, zahrnující již zmíněné poskytování bezplatného právního poradenství, byla OPU poskytnuta dotace. Uvedená bezplatná právní pomoc je poskytována pravidelně, minimálně dvakrát týdně, na základě dotace z projektu Národního programu Azylového, migračního a integračního fondu. S ohledem na výše uvedené soud konstatuje, že ustanovený zástupce, Organizace pro pomoc uprchlíkům, bude schopen žalobci poskytnout účelnou právní pomoc, a proto soud postupoval dle § 35 odst. 5 s. ř. s. Soud tudíž nevyhověl žádosti žalobce o ustanovení advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského zástupcem, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto usnesení, a to i s ohledem na hospodárnost a účelnost řízení.“

Kasační stížností ze dne 6. 3. 2017, téhož dne doručenou Nejvyššímu správnímu soudu, brojí ustanovený zástupce žalobce, Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s. (dále jen „stěžovatel“), proti shora označenému usnesení krajského soudu, přičemž tak činí pouze v rozsahu jeho výroků I. a II, z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatel namítá, že krajský soud pochybil, ustanovil-li jej zástupcem žalobce, aniž by s tímto stěžovatel vyslovil souhlas. V souladu s § 29 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 s. ř. s. lze přitom jinou osobu, než advokáta, jmenovat opatrovníkem jen tehdy, pokud s tím tato osoba souhlasí. Pokud je tedy zákonem vyžadován souhlas se jmenováním opatrovníkem, tím spíše musí být takový souhlas udělen v případě ustanovení zástupcem účastníka řízení, neboť rozsah povinností, které z tohoto ustanovenému zástupci plynou, je větší. Stěžovatel nemá v případě zastupování účastníka řízení dle § 35 odst. 5 s. ř. s. právo

pokračování

na odměnu za zastupování, pouze na náhradu účelně vynaložených nákladů. Na rozdíl od ustanovení advokáta zástupcem, není stěžovatel ani oprávněn odmítnout poskytování právních služeb, je-li účastníkovi řízení ustanoven soudem jako zástupce. Stěžovatel poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 10. 2014, č. j. 1 As 104/2014 – 26, v němž se jednalo o zcela obdobné právní otázce, a ze kterého vyplývá, že soud je povinen před ustanovením osoby, která není advokátem nebo osobou vykonávající specializované právní poradenství dle § 35 odst. 2 s. ř. s., zjistit, zda tato s ustanovením souhlasí či nikoli. Stěžovatel rovněž namítá, že jeho ustanovením zástupcem žalobce bez předchozího souhlasu byl porušen ústavně zakotvený zákaz nucených prací. Pokud krajský soud argumentoval tím, že činnost stěžovatele je financována z výše uvedeného grantu, pak toto stěžovatel nerozporuje, avšak upozorňuje, že příslušné finanční prostředky jsou striktně účelově vázány, zejména na poskytování konzultací a vysvětlení v zařízeních pro zajištění cizinců. Využití prostředků z grantu lze navíc realizovat pouze za podmínky, že cizinec o služby stěžovatele výslovně projeví zájem. V daném případě tomu tak ovšem není, neboť žalobce zjevně chtěl být zastoupen advokátem, nikoli stěžovatelem. Konečně stěžovatel namítá, že pokud by se z jeho ustanovení zástupcem žalobců v soudním řízení správním měla stát rozšířenější praxe, byl by tím stavěn do tíživé personální i finanční situace.

Žalobce ani žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřili.

Kasační stížnost je přípustná.

Kasační stížnost je důvodná.

Předně považuje Nejvyšší správní soud za vhodné přisvědčit stěžovateli v tom, že otázkou zcela obdobnou té, jež je nyní jádrem jeho kasační stížnosti, se zabýval již ve svém rozsudku ze dne 1. 10. 2014, č. j. 1 As 104/2014 – 26. V citovaném rozsudku dospěl soud k závěru, že „soud musí v případech ustanovování zástupce postupovat s přihlédnutím k § 64 s. ř. s. podřídně dle ustanovení § 29 odst. 4 občanského soudního řádu“, a že „[d]ospěje-li tedy soud k názoru, že existují důvody, proč zástupcem účastníka řízení ustanovit nikoliv advokáta či jinou osobu vykonávající specializované právní poradenství (§ 35 odst. 2 s. ř. s.), je povinen - podobně jako v případech jmenování opatrovníka - předem zjistit, zda osoba ustanovovaná zástupcem se svým ustanovením souhlasí či nikoli. To platí i v případech, má-li být zástupcem ustanovena právnická osoba uvedená v § 35 odst. 5 s. ř. s. (či v § 35 odst. 4 s. ř. s.), a to již z toho důvodu, že tato nemá právo na odměnu za zastupování. Opačným postupem by navíc mohlo (za splnění podmínek dále uvedených) dojít k porušení ústavně zakotveného zákazu nucených prací a služeb“. V nyní posuzované věci neshledal Nejvyšší správní soud žádné důvody, pro které by se měl od jím dříve zaujatého právního názoru odchýlit.

Z obsahu spisu krajského soudu je zjevné, že stěžovatel nebyl soudem dotázán, zda souhlasí s tím, aby byl ustanoven zástupcem žalobce. V tom lze spatřovat zásadní pochybení krajského soudu, které činí napadené usnesení nezákonným. Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo, než k důvodné kasační stížnosti napadené usnesení postupem dle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušit a vrátit věc krajskému soudu k dalšímu řízení. V tom pak bude krajský soud, s ohledem na imperativ § 110 odst. 4

s. ř. s., vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, jenž byl vysloven v tomto zrušujícím rozsudku.

Nejvyšší správní soud přistoupil ke zrušení napadeného usnesení v rozsahu všech výroků, tedy nad rámec stěžovatelem napadených výroků I. a II. zrušil i výrok III., kterým byl žalobce vyzván k doplnění žaloby, formulaci žalobního petitu a doplnění návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby. Dle § 109 odst. 3 s. ř. s. je sice Nejvyšší správní soud vázán rozsahem kasační stížnosti, nicméně výjimku z tohoto pravidla tvoří případy, kdy lze zrušit i stížností nenapadený závislý výrok rozhodnutí krajského soudu. V daném případě sice výrok III. napadeného usnesení není závislým výrokem *stricto sensu*, je však třeba vzít v potaz, že sám krajský soud dospěl v napadeném usnesení k závěru, že ustanovení zástupce žalobci je nezbytné k ochraně jeho práv, neboť tento by s největší pravděpodobností nebyl schopen výzvě dle výroku III. napadeného usnesení vyhovět, z čehož je zřejmé, že v případě ponechání výroku III. napadeného usnesení v platnosti by byly naplněny podmínky pro odmítnutí žaloby krajským soudem v dalším řízení.

Dle § 110 odst. 3 s. ř. s. platí, že „[z]ruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.“ Nejvyšší správní soud proto o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti nerozhodoval.

Nejvyšší správní soud pouze na okraj podotýká, že nerozhodoval ani o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků. V nynějším případě připadal v úvahu pouze poplatek za řízení o kasační stížnosti, přičemž podle usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, platí, že „[s]těžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností“. Stěžovatelova žádost tak byla bezpředmětná.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2017

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu